

Examen HAVO

2008

tijdvak 2
woensdag 18 juni
13.30 -16.30 uur

management & organisatie

Bij dit examen horen een bijlage en een uitwerkbijlage.

Dit examen bestaat uit 34 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 62 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring, uitleg of berekening gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring, uitleg of berekening ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Opgave 1

Doorlopend Krediet: 5,2% rente!

*Het is mogelijk bij Postkrediet! Het Doorlopend Krediet biedt u veel vrijheid. U heeft namelijk **doorlopend beschikking** over een geldbedrag. Dit bedrag, of een deel hiervan, kunt u opnemen tegen slechts 5,2% rente.*

Het Doorlopend Krediet is een zeer flexibele lening. U krijgt een kredietlimiet en mag tot dat bedrag opnemen wat u wilt. Wat u niet opneemt, gebruikt u niet en daar betaalt u dus ook geen rente over. Als u weer wat ruimer in uw inkomsten zit, kunt u ook boetevrij aflossen. Kies ook voor deze zeer aantrekkelijke en goedkope lening van Postkrediet en vraag direct een offerte aan.

Tarieven Doorlopend Krediet			
kredietlimiet	te betalen per maand	effectieve rente op jaarbasis	theoretische looptijd (maanden)
€ 8.000	€ 160	5,2%	56
€ 16.000	€ 320	5,2%	56
€ 24.000	€ 480	5,2%	56
€ 32.000	€ 640	5,2%	56

bron: www.postkrediet.nl

Een doorlopend krediet en een persoonlijke lening zijn vormen van consumptief krediet.

- 1p **1** Noem nog één andere vorm van consumptief krediet.
- 2p **2** Noem twee verschillen tussen een persoonlijke lening en een doorlopend krediet.

Jan neemt het totale bedrag van zijn doorlopend krediet van € 16.000,- in één keer op. Hij betaalt de 56 termijnbedragen en tussentijds vinden geen extra aflossingen plaats.

- 1p **3** Hoe heet een maandelijks gelijk bedrag dat bestaat uit aflossing en interest?
- 2p **4** Bereken het totale bedrag aan interest dat Jan heeft betaald.

Opgave 2

Extern onderzoek Centraal Museum

Utrecht, 8 december. Externe expertise wordt ingezet om een einde te maken aan de onrust die heerst onder het personeel van het Centraal Museum in Utrecht. Dat antwoordde de Utrechtse cultuurwethouder donderdag op gemeenteraadsvragen van D66 en Leefbaar Utrecht over de onvrede bij het museum personeel over het functioneren van de directeur. De raadsvragen werden gesteld naar aanleiding van het vertrek van zeven medewerkers van het museum, het onvermogen van de directeur om sponsors te vinden en zijn gebrek aan visie en durf. De ondernemingsraad van het Centraal Museum en de directeur zijn akkoord gegaan met de inzet van een externe bemiddelaar, aldus de wethouder.

bron: NRC, 8 december 2006 (gewijzigd)

In het artikel staat dat de ondernemingsraad akkoord is gegaan met de inzet van een externe bemiddelaar.

- 1p **5** Van welk recht heeft de ondernemingsraad van het Centraal Museum gebruik gemaakt?
- 1p **6** Wat zou een voordeel kunnen zijn van de keuze voor een externe bemiddelaar?

In iedere organisatie vinden beoordelingsgesprekken en functioneringsgesprekken plaats.

- 2p **7** In welk van deze twee gesprekken is het formeel correct dat een werknemer de directeur aanspreekt op zijn gebrek aan visie en durf? Motiveer het antwoord.

Opgave 3

Bij deze opgave horen vier informatiebronnen (de informatiebronnen 1 tot en met 4) en een uitwerkbijlage voor de vragen 15 en 16. In informatiebron 1 staan gegevens over de productiecapaciteit van het olieveld Cantarell. Informatiebron 2 bevat informatie over het inkoopcontract. Informatiebron 3 geeft informatie over de kosten van het olieveld Petrotabajo. Informatiebron 4 geeft de verwachte marktontwikkeling van ruwe aardolie.

Bij deze opgave blijven de belastingen buiten beschouwing.

Mexpet is een Mexicaanse handelsonderneming die vaten olie in- en verkoopt. Mexpet is momenteel volledig afhankelijk van de olieleveranties van het olieveld Cantarell waarvoor zij een vergunning heeft om olie te laten oppompen. Op de balans van Mexpet wordt bij de vaste activa een onderscheid gemaakt tussen materiële vaste activa, immateriële vaste activa en financiële vaste activa.

1p **8** Tot welke groep van de vaste activa behoort een vergunning?

Meer informatie over Cantarell is te vinden in informatiebron 1.

In 2007 bedroegen de totale kosten van een vat olie voor Mexpet gemiddeld € 35,-.

De totale nettowinst in 2007 bedroeg 7,3 miljard euro. Er wordt 365 dagen per jaar olie gewonnen.

1p **9** Bereken de nettowinst per vat olie in 2007.

2p **10** Bereken voor 2007 de nettowinst van een vat olie in procenten van de verkoopprijs.

Uit informatiebron 1 blijkt dat het olieveld Cantarell snel opgedroogd zal raken.

1p **11** Bereken hoeveel procent de productiecapaciteit van het olieveld Cantarell in 2009 lager is dan in 2007.

Door de snelle opdroging van het olieveld Cantarell zal volgens de directie de nettowinst onder druk komen te staan. De vergunning voor Cantarell eindigt per 1 januari 2008. De directie van Mexpet heeft per 1 januari 2008 twee opties om over olie te blijven beschikken:

- Een eerste optie is dat Mexpet een meerjarig inkoopcontract afsluit met de olieleverancier Mobiloil (informatiebron 2).
- De tweede optie is dat Mexpet een vergunning verkrijgt voor een nieuw olieveld, Petrotrabajo, zodat Mexpet daar olie kan laten oppompen (informatiebron 3).

- 2p **12** Loopt Mexpet, ondanks de vaste prijs in het inkoopcontract, over 2008 (het eerste jaar) een prijsrisico op de ingekochte olie? Motiveer het antwoord.
- 2p **13** Zal de inkoopprijs die Mexpet vanaf 2009 naar verwachting zal moeten betalen bij het inkoopcontract hoger, lager of gelijk zijn aan die van 2008? Motiveer het antwoord (zie informatiebron 2 en 4).
- 1p **14** Bereken de jaarlijkse afschrijvingskosten van de vergunning.
- 2p **15** Bereken de mogelijke afzet door Mexpet in 2008 bij de beide opties. Vul hiertoe de uitwerkbijlage in.

Om haar keuze tussen vergunning of inkoopcontract te maken, heeft de directie van Mexpet als criterium gesteld de hoogste nettowinstmarge in 2008 en dat de nettowinstmarge in 2008 hoger moet zijn dan die van 2007.

- 6p **16** Bereken voor welke optie Mexpet zal kiezen. Vul de uitwerkbijlage in.

Opgave 4

De contributie voor het jaar 2008 van de handbalclub 'Samenspel Doet Overwinnen' (SDO) bedraagt € 30,- per kwartaal. De club telt in totaal 225 leden.

Eind maart bleek dat 210 leden voor het tweede kwartaal van 2008 betaald hadden.

De overige leden betalen de contributie van het tweede kwartaal van 2008 in april 2008. SDO stelt maandelijks een balans en een resultatenrekening op.

- 2p **17** Bereken de contributieopbrengst van SDO voor april 2008.
- 1p **18** Bereken het bedrag dat SDO per 31 maart 2007 onder de post 'Vooruit ontvangen contributie' op de balans zal opnemen.
- 2p **19** Staat deze post debet of credit op de balans? Motiveer het antwoord.

Opgave 5

Christel stort op haar twaalfde verjaardag een bedrag van € 1.500,- op haar spaarrekening bij de Fort Bank, waarop een interest van 1% per kwartaal wordt vergoed. Haar tweelingbroer Michel stort ook een bedrag op zijn spaarrekening bij de Dijk Bank, maar met een interestvergoeding van 4% per jaar. De interest wordt telkens aan het eind van elke periode bijgeschreven op hun spaarrekening. Bij deze spaarrekeningen zijn opnames tot de achttiende verjaardag niet toegestaan.

- 1p **20** Leg uit dat er in beide gevallen sprake is van samengestelde interest.
- 2p **21** Bereken het bedrag dat Christel op haar achttiende verjaardag op haar spaarrekening bij de Fort Bank heeft staan na bijschrijving van de interest.
- Michel wil niet voor zijn zus onderdoen en wil op zijn achttiende verjaardag € 2.000,- op zijn spaarrekening hebben staan.
- 2p **22** Bereken het bedrag dat Michel dan op zijn twaalfde verjaardag op zijn spaarrekening bij de Dijk Bank moet storten.

Opgave 6

Bij deze opgave horen vier informatiebronnen (informatiebron 5 tot en met 8) en een formuleblad. In informatiebron 5 staat een beschrijving van de aan voetbal gerelateerde activiteiten van Ajax. In informatiebron 6 staat een toelichting op de netto omzet. In informatiebron 7 staat de begroting van de clubs uit de eredivisie. In informatiebron 8 staan de balanssen van Ajax nv op 30 juni van de boekjaren 2004/2005 en 2005/2006 en een toelichting op de post “vergoedingssommen” van de balans.

Olympya is op de wereldmarkt een nieuwkomer op het gebied van sportkleding en sportattributen. Deze onderneming wil onderzoeken of het voor haar aantrekkelijk is om een partnershipcontract met Ajax af te sluiten.

Het partnershipcontract van Adidas met Ajax dat aan het einde van het seizoen 2008-2009 (informatiebron 5) afloopt, is voor Olympya een uitgelezen kans om te kijken of zij de plaats van Adidas kan overnemen.

AFC AJAX NV (verder te noemen Ajax) is een onderneming die zich in hoofdzaak bezighoudt met betaald voetbal. Naast de opbrengsten uit de verkoop van kaartjes (recettes) krijgt Ajax ook nog op andere manieren geld binnen. Een voorbeeld hiervan zijn de mediarechten.

- 2p **23** Verklaar waarom de mediarechten van Ajax ook belangrijk zijn voor Olympya.
- 2p **24** Welk doel zal Olympya als nieuwkomer op de wereldmarkt willen bereiken met het afsluiten van een partnershipcontract met Ajax? Motiveer het antwoord.
- 1p **25** Onder welk marketinginstrument van Olympya valt het partnershipcontract met Ajax?

Het is uiteraard ook van belang dat de andere ondernemingen die een partnershipcontract met Ajax hebben, geen bezwaar zullen hebben tegen de komst van Olympya. Uit gesprekken met die andere ondernemingen blijkt dit het geval te zijn.

- 2p **26** Geef een mogelijke reden waarom de andere ondernemingen geen bezwaar zullen hebben tegen de komst van Olympya.

Olympya heeft een aantal criteria opgesteld waaraan Ajax zal moeten voldoen voordat ze met Ajax besprekingen aangaat over een mogelijk partnershipcontract. Deze criteria zijn:

Publiciteitswaarde:

- a De televisierechten van Ajax voor het seizoen 2005-2006 moeten met minimaal € 2.500.000,- stijgen ten opzichte van het vorige seizoen.

Begroting: (Deze wordt beoordeeld op twee aspecten.)

- b De begrote uitgaven van Ajax voor het seizoen 2006-2007 ten opzichte van het seizoen 2005-2006 moeten minimaal met een zelfde percentage stijgen als de procentuele toename van de begrote uitgaven van alle eredivisieclubs tezamen.
- c De procentuele toename van de investering door Ajax in contractspelers in het seizoen 2005-2006 ten opzichte van het seizoen 2004-2005 moet tenminste 15% zijn.

Continuïteit:

- d De solvabiliteit van Ajax moet op 30 juni 2006 minimaal 275% zijn.

2p **27** Bereken of de inkomsten op basis van de televisierechten aan criterium a voldoen (zie informatiebron 6).

2p **28** Bereken of de procentuele verandering van de begrote uitgaven van Ajax aan criterium b voldoet (zie informatiebron 7).

In het seizoen 2004-2005 heeft Ajax € 16.982.000,- geïnvesteerd in contractspelers.

3p **29** Bereken op basis van informatiebron 8, of Ajax voldoende geïnvesteerd heeft in haar contractspelers gedurende het seizoen 2005-2006, opdat er voldaan wordt aan criterium c.

2p **30** Toon met een berekening aan of de solvabiliteit van Ajax aan het gestelde criterium d voldoet (*zie het formuleblad*).

1p **31** Zal Olympya met Ajax besprekingen aangaan over een partnershipcontract? Licht het antwoord toe.

Opgave 7

In deze opgave wordt de btw buiten beschouwing gelaten.

Handelsonderneming Lombarda bv is een groothandel in kinderzitjes. In 2008 verkoopt Lombarda uitsluitend kinderzitjes tegen een prijs van € 42,50 per stuk.

Lombarda verwacht in 2008 de volgende kosten te maken:

– de inkoopprijs per kinderzitje (exclusief inkoopkosten)	€ 22,-
– variabele inkoopkosten	€ 24.500,-
– constante inkoopkosten	€ 32.000,-
– variabele verkoopkosten	€ 58.000,-
– constante verkoopkosten	€ 62.000,-
– variabele algemene kosten	€ 77.500,-
– constante algemene kosten	€ 96.000,-

De verwachting is dat er 20.000 kinderzitjes zullen worden ingekocht en afgezet in 2008.

Er is maar één leverancier van kinderzitjes. De maximum hoeveelheid die de leverancier kan leveren aan Lombarda is 25.000 kinderzitjes per jaar.

- 3p **32** Bereken voor Lombarda het verschil tussen de verkoopprijs en de variabele kosten per kinderzitje.
- 2p **33** Bereken welke afzet Lombarda zal moeten realiseren om een winst van € 75.000,- te behalen in 2008.
- 2p **34** Bereken de maximaal haalbare winst voor Lombarda in 2008.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.